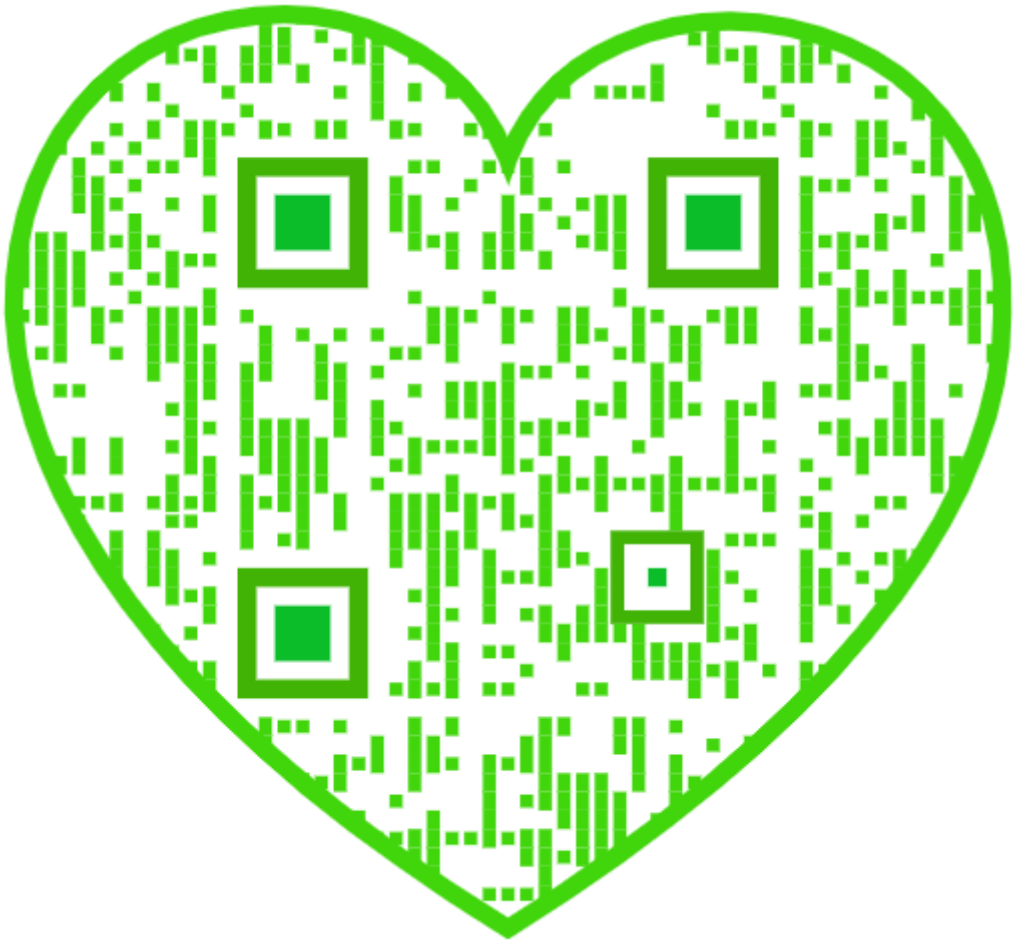

188-9177
OKy
Wes. a
Koppers
Hendrik Groneke

ABC BOEK;

of

Begin der Letteroefening,

voor Kinderen:

DOOR

den Schoolopziener

HENDRIK WESTER.

ZES-EN-TWINTIGSTE DRUK.

TE *GRONINGEN*, BIJ

J. OOMKENS.

1819.

188-9177
OKy
Wes. a

Koppers

Henry Groenke

STADS BIBLIOTHEEK HAARLEM

ABC BOEK;

of

Begin der Letteroefening,

voor Kinderen:

DOOR

den Schoolopziener

HENDRIK WESTER.

ZES-EN-TWINTIGSTE DRUK.

TE *GRONINGEN*, BIJ

J. OOMKENS.

1819.

HERHALING VAN BEELD
DUPLICATE IMAGE

Als ich mij kraahen hoor des morgens vroo
het dagen/ Zoeke dan/ o Mensch! aan God u lieffde en te dagen;
Gaat bidden naar de School/ en zoekt niet
te Meesters leer; Want zoo gerandt een Kind tot haar gelijk en eer.

Letteren.

a b c d e f g h i j
k l m n o p q r s
ſ ß t u v w x y z.

a b c d e f g h i j k l m n
o p q r s ſ ß t u v w x y z.

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z.

a b c d e f g h i j k l m n
o p q r ſ s t u v w x y z.

A B C D E F G H I J K L M N
O P Q R S T U V W X Y Z.

Woorden van twee letters.

af	og	ga	hij
of	ag	ei	mij
al	ijs	nu	gij
el	om	na	wij
is	op	ja	zij
en	er	de	ha
in	uw	te	ho
ig	at	hij	zo

Woorden van ééne Lettergreep, zonder zamengestelde medeklinkers.

1.

af	—	gaf	ig	—	mig
of	—	lof	op	—	pop
al	—	zal	ijs	—	wijs
el	—	wel	om	—	dom
is	—	rist	og	—	log
en	—	pen	er	—	der
in	—	zin	at	—	hat.

2.

al	—	aal	bee	—	beel
er	—	eer	wee	—	weet
en	—	een	zee	—	zeef
om	—	oom	zoo	—	zoon.

3.

aal	—	taal	eet	—	weet
aan	—	gaan	oog	—	hoog
aap	—	gaap	ooz	—	hooz
een	—	been	oom	—	boom
eer	—	leer	uur	—	buur.

4.

bag	—	baag	bal	—	baal
lag	—	laag	zal	—	zaal
mag	—	maag	rad	—	raad
zalt	—	zaalt	ben	—	been
nam	—	naam	bom	—	boom
man	—	maan.	los	—	loos.

5.

leg	—	leeg	zon	—	zoon
het	—	heet	hoft	—	hooft
met	—	meet	rost	—	rooft
wet	—	weet	hop	—	hoop
weg	—	weeg	zin	—	zijn
pot	—	poot.	zit	—	zijt.

Woorden van twee lettergrepen

6.

ader	—	bader	adel	—	zadel
amen	—	namen	edel	—	bedel
aten	—	gaten	uwen	—	huwen
alter	—	balker	ijver	—	nijver.

Woorden met zamengeſtelde medeklinkers.

7.

arm	—	darm	elft	—	melft
als	—	hals	erf	—	werf
art	—	hart	eng	—	meng
egt	—	regt	erg	—	berg
ach	—	lach	las	—	glas
och	—	doch	reft	—	treft
ang	—	dang	ram	—	lizam.

Woorden met tweeklanken

8.

iet	—	ziet	eeuw	—	eeuwig
ei	—	lei	moet	—	moeten
oud	—	houd	zaai	—	zaaijen
uit	—	buit	deur	—	deuren
ooi	—	hooi	bloei	—	bloeijen.

9.

alle	—	allen	hemel	—	hemelen
onze	—	onzen	bader	—	baderen
mijne	—	mijnen	gebod	—	geboden
zijne	—	zijnen	appel	—	appelen
uwe	—	uwen	wortel	—	wortelen.

Woorden van ééne lettergreep, doch van een onbepaald getal letteren, dichtmatig zamengevoegd.

HET GOEDE KIND.

Een kind / dat goed leert /
Niet vloekt en niet zweert /
Dat graag naar school gaat /
Dat niet te veel praat /
Dat tot Gods eer leest /
Dat naar zijn wet streest /
Hem met zijn hart mint;
Dat is een braaf kind!

ANDERS.

Een kind / dat God vreest /
Een kind / dat braaf leest /
Een kind / dat mooi schrijft /
Dat stil en zoet blijft /
Dat zich voor 't kwaad wacht /
En naar de deugd tracht /
Een kind dat elk mint;
Dat is een lief kind!

'T GE-

'T GEBED DES HEEREN.

Matth. 6: 9---13.

Onze Vader / die in de hemelen [zijt] /
Uw Naam worde geheiligd.
Uw Koningrijk kome.
Uw wil geschiede / gelijk in den hemel [alzoo] ook op de aarde.
Ons dagelijksch brood geef ons heden.
En vergeef ons onze schulden / gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren.
En leid ons niet in verzoeking / maar verlos ons van den boozen.
Want uw' is het Koningrijk / en de kracht / en de heerlijkheid / in de eeuwigheid.

Amen.

De

De 12 Geloofsartikelen.

1. Ik geloof in God den Vader / den Almagtigen Schepper des hemels / en der aarde.
2. En in Jezus Chzistus / zynen eeniggeboren Zoon / onzen Heer.
3. Die ontvangen is van den heiligen Geest / geboren uit de maagd Maria.
4. Die geleden heeft onder Pontius Pilatus / is gekruist / gestorven / en begraven / nedergedaald ter helle.
5. Den derden dage wederom opgestaan van den dood.
6. Opgevaren ten hemel / zittende ter regterhand Gods / des Almagtigen Vaders.
7. Van waar Hy komen zal om te oordelen / de levenden / en de dooden.
8. Ik geloof in den heiligen Geest.
9. Ik geloof eene heilige / algemeene Chzistelyke Kerk: de gemeenschap der heiligen:
10. Vergeving van zonden:
11. Wederopstanding van het vleesch /
12. En een eeuwig leven.

De tien geboden des Heeren.

Exod. 20: 1—

Ik ben de Heer / uw God / die u uit Egyptenland / uit den Dienstzuize / uitgeleid heb.

Het eerste gebod.

Gy zult geene andere goden voor myn aangezigt hebben.

Het tweede gebod.

Gy zult u geen gesneden beeld / noch eenige gelykenis / maken [van 't geen] dat boven in den hemel is / noch [van 't geen] dat onder op de aarde is / noch [van 't geen] dat in de wateren / onder de aarde is.

Gy zult u voor die niet buigen / noch hen dienen; want ik de Heer / uw God / ben een yverig God / die de misdaad der vaderen bezoek aan de kinderen / aan het derde / en aan het vierde lid der genen / die my haten. En doe barmhartigheid aan duizenden der genen / die my lief hebben / en myne geboden onderhouden.

Het derde gebod.

Gy zult den naam des Heeren / uws Gods / niet ydelyk gebruiken; want de Heer zal niet onschuldig houden / die zynen naam ydelyk gebruikt.

Het vierde gebod.

Gedenkt den Sabbathdag / dat gy dien heiligt. Ses dagen zult gy arbeiden / en al uw werk doen: maar de zevende dag is de Sabbath des Heeren uws Gods; [dan] zult gy geen werk doen; gy / noch uw zoon / noch uwe dochter / [noch] uw dienstknecht / noch uwe dienstmaagd / noch uw bee / noch uw vreemdeling / die in uwe poorten is. Want in ses dagen heeft de Heer den hemel en de aarde gemaakt / de zee / en alles wat daar in is / en Hy rustte ten zevenden dage; daarom segende de Heer den Sabbathdag / en heiligde denzelven.

Het vijfde gebod.

Eert uwen vader en uwe moeder / opdat uwe dagen verlengd worden in het land, dat u de Heer / uw God / geest.

Het zesde gebod.

Gy zult niet doodslaan.

Het zevende gebod.

Gy zult niet echtbreken.

Het achtste gebod.

Gy zult niet stelen.

Het negende gebod.

Gy zult geen valsch getuigenis spreken tegen uwen naasten.

Het tiende gebod.

Gy zult niet begeeren uws naasten huis: gy zult niet begeeren uws naasten wyf / noch zynen dienstknecht / noch zyne dienstmaagd / noch zynen os / noch zynen ezel / noch iets / 't welk uws naasten is.

KINDERGEBEDEN.

Aansporing tot bidden.

't Gebed is U / o jeugd! bevolen /
Zoo wel in huis als in de scholen;
Wie dit verzuimt / verzuimt gewis
Zijn eigen zielsbehoudenis.

Morgengebed.

Gij hebt mij dezen nacht al weêr
In veiligheid bewaard / o Heer!
Ik slief gerust / bevrijd van smart;
o God! geef mij een dankbaar hart;
Geef dezen dag mij lust en kracht /
Dat ik mijn' kinderpligt betracht;
Gehoorzaam zij / en leer met blijt;
En scheld mij al mijn zonden kwijt.
Amen.

Gebed voor het eten.

O God! die alles / wat er leeft /
Het leven en het voedsel geeft /
Doe mij uw gaven matig eten /
En U / mijn' Gever! nooit vergeten.
Amen.

Gebed na het eten.

Gij hebt met spijs en drank mij weêr
Zoo mild en ruim verzorgd / o Heer!
Maakt mij tot dankbaarheid gezind /
En maakt mij een gehoorzaam kind.
Amen.

Avondgebed.

Ik dank U / Heer! voor al het goed' /
Dat Gij op elken dag mij doet.
Verkwik mij door een zoete rust;
Om morgen weêr / met nieuwen lust /
Gehoorzaam naar mijn' pligt te streven;
En wil mij al mijn schuld vergeven.
Amen.

GEBED;

bij den aanvang van den Schooldienst

Hemelsche Vader! zegen het onderwijs / dat aan ons gegeven wordt: schenk ons lust en vlijt / om onzen pligt te betrachten; opdat wij dagelijks wijzer en beter worden / en ons geluk bevorderen voor tijd en eeuwigheid.

Amen.

GEBED,

met het eindigen van de Schoolles.

Goede God! wij danken U / dat wy in de school mogen onderwezen worden. Laat de lessen / die wij nu weer ontvangen hebben / ons tot voordeel zijn: dat wij ook buiten de school als brave en gehoorzame kinderen leven mogen / om hier en namaals gelukkig te worden.

Amen.

BESLUITVERSJE.

Lieve kindren! leert met vlijt,
In uw' vroegen lentetijd;
Tracht naar wijsheid en naar deugd;
Dit is 't sieraad van de jeugd;
Dat u tevens hier op aard',
't Beste vergenoegen baart:
Hierdoor wordt gij voorbereid
Tot een zalige eeuwigheid.